

Nederlands
Genootschap
van Burgemeesters

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties (BZK)
T.a.v. mw. drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
12 januari 2021
Kenmerk
TRE/U202100019
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp

VNG/NVVB/NGB reactie op adviesaanvraag wijziging Tijdelijke
regeling verkiezingen covid-19

Geachte mevrouw Ollongren,

U hebt de VNG, NVVB en het NGB gevraagd om een reactie op het ontwerp voor de wijziging van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 (hierna: ontwerpregeling). Graag maken wij van de geboden mogelijkheid gebruik om op deze ontwerpregeling te reageren.

De Wijziging van de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 ten behoeve van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer in 2021 (Tijdelijke wet Tweede Kamerverkiezing covid-19) maakt op een aantal onderdelen nadere regelgeving nodig bij ministeriële regeling. Daartoe strekt deze ontwerpregeling. Met de ontwerpregeling wordt de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 zoals deze op 7 november 2020 in werking is getreden en die primair ten behoeve van de herindelingsverkiezingen van 18 november 2020 was vastgesteld, voornamelijk op een aantal onderdelen aangevuld. Over deze Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 hebben wij op 14 oktober 2020 advies uitgebracht. Niet al onze opmerkingen bij deze regeling (alsmede bij de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19) zijn weggenomen. Wij zullen ons in dit advies tot de onderhavige ontwerpregeling beperken.

Via deze ontwerpregeling wordt ook een groot aantal modellen vastgesteld. U hebt aangegeven dat een groot deel van deze modellen niet meer kan worden aangepast, dat geldt alleen niet voor de modellen G-1 en G-2. Wij hebben in het kader van de consultatie van de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 al op de modellen A t/m D van bijlage I en model N 10-I van bijlage I gereageerd. Wij betreuren het dat onze opmerkingen over deze modellen niet volledig in de onderhavige ontwerpregeling zijn overgenomen en dat dit ook niet meer kan worden aangepast. Daarbij komt dat er uit het evaluatieonderzoek van de herindelingsverkiezingen bevindingen naar voren zijn gekomen die impact (kunnen) hebben op de modellen. Zo is gebleken dat de kiezers de poster in het stemlokaal met informatie over de gezondheidscheck (model B), nauwelijks hebben

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

vng.nl

opgemerkt en dat deze zichtbaarder moet zijn voor de kiezers. Behalve door de poster op een meer zichtbare plek in het stemlokaal op te hangen, had aan deze aanbeveling ook tegemoet kunnen worden gekomen door de poster zelf aan te passen. Wij vragen ons af waarom u niet voor een aanpassing van het model heeft gekozen. Wij gaan overigens graag in gesprek met u over hoe de kiezers op een andere manier kunnen worden geïnformeerd over de noodzaak om een gezondheidscheck te doen alvorens te gaan stemmen.

Ook hebben wij bij de andere modellen nog een aantal opmerkingen en/of vragen, in aanvulling op de meer informele consultaties die over deze modellen met ons en enkele gemeenten hebben plaatsgevonden. Voor zover onze opmerkingen zien op de toegankelijkheid of toepassing van de modellen, gaan we daarop in het onderstaande in. Meer redactionele opmerkingen hebben we het ministerie anderszins doen toekomen, zodat u daarmee zo mogelijk toch nog rekening kunt houden.

In het onderstaande bespreken we eerst onze inhoudelijke kanttekeningen bij de ontwerpregeling, daarna gaan we in op een aantal modellen. We sluiten af met enkele redactionele opmerkingen.

Inhoudelijke opmerkingen ontwerpregeling

Beschermingsmaatregelen

- Artikel 5 regelt in welke gevallen kiezers en leden van het stembureau een mondkapje dan wel mondneusmasker moeten dragen en welke uitzonderingen op deze plicht bestaan. Daartoe regelt artikel 5 lid 3 onder c dat de mondkapjesplicht niet geldt voor 'personen aan wie wordt gevraagd krachtens een wettelijke bepaling hun mondkapje af te zetten om zich te identificeren'. Hierbij is geen invulling gegeven volgens welke wettelijke bepaling kan worden verlangd het mondkapje ten behoeve van identificatie af te zetten. Het strekt tot aanbeveling om die wettelijke grondslag wel op te nemen, zodat duidelijk is op grond van welke bepaling van de mondkapjesplicht kan worden afgeweken. Wij vragen ons dan ook af of hier kan worden volstaan met herhaling van (het meer algemene) artikel 2a.6 van de Tijdelijke regeling maatregelen covid-19. Wij verzoeken u te overwegen artikel 5 hierop aan te passen.
- Bij de openbare, fysieke, zittingen van de hoofdstembureaus wordt voorgeschreven dat er tussen de leden van deze stembureaus kuchschermen worden geplaatst (artikel 11e). Aangezien tussen de leden ook de 1,5 meter afstand zal moeten worden gehouden, vinden wij het plaatsen van kuchschermen hier overbodig. Dit is ook niet in lijn met de beschermingsmaatregelen die gelden voor de stembureaus. Wij verzoeken u dit voorschrift te schrappen.

Transport en opslag van briefstembescheiden en verkiezingsbescheiden

- Artikel 5h schrijft voor dat voor elke dag dat een afgiftepunt open is, een nieuwe transportbox wordt gebruikt. Omdat niet vaststaat hoeveel kiezers dagelijks op een afgiftepunt de retourenveloppe zullen inleveren, is ook onbekend hoe vol de transportbox dagelijks zal zijn. Indien de transportbox relatief leeg blijft, is het onnodig om elke dag een nieuwe transportbox te gebruiken. Voor elke dag een nieuwe transportbox moeten gemeenten ook extra opslagruimte en beveiliging regelen. Dit is dan ook een disproportionele eis. Wij verzoeken u daarom deze eis te schrappen en het mogelijk te maken dat dezelfde transportbox meerdere dagen kan worden gebruikt.

- Artikel 5j regelt dat de transportbox met de via per post of een afgiftepunt ontvangen retourenveloppen en de via een stembureau ontvangen pakken met retourenveloppen in een afgesloten deel van het transportmiddel worden vervoerd. Ook in artikel 10 wordt bepaald dat de transportbox en het pak in een afgesloten deel van het transportmiddel worden vervoerd. Wij stellen vraagtekens bij de proportionaliteit van de eis van vervoer in een afgesloten deel van het transportmiddel. De transportbox, stembus, enveloppe en pakken (als bedoeld in artikel N2 Kieswet) zijn zelf al verzegeld en ook schrijft de ontwerpregelgeving voor dat twee personen de integriteit van de transportbox, stembus, enveloppe en pakken waarborgen. De extra eis van vervoer in een afgesloten deel van het transportmiddel is daarmee dubbelop en disproportioneel. Tot op heden wordt deze eis ook niet gesteld aan het vervoer van verkiezingsbescheiden (van stemmen die elders worden geteld). Er wordt niet toegelicht waarom het nodig is deze extra eis nu wel te stellen. Wij verzoeken u daarom deze eis te schrappen.

Overigens spreekt artikel 10 lid 2 over 'transportbox dan wel het pak'. Wij vragen ons af of het niet beter is te spreken over 'de stembus, de enveloppe en pakken als bedoeld in artikel 21, derde en vierde lid Tijdelijke wet verkiezingen covid-19'. Immers in lid 1 van artikel 10 en artikel 21 Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 wordt over stembus (niet over transportbox), enveloppe en pakken gesproken.

- Ook aan de opslag van briefstembescheiden en verkiezingsbescheiden worden (extra) eisen gesteld. Het gaat dan om de via post ontvangen retourenveloppen met briefstembescheiden (artikel 5g), via de afgiftepunten ontvangen transportboxen en de enveloppen met het verslag openstelling afgiftepunt (artikel 5h), de via het stembureau ontvangen pakken met retourenveloppen met briefstembescheiden (artikel 5i), en de stembus, enveloppe en pakken van vervoerd opengestelde stembureaus en mobiele en bijzondere stembureaus (artikel 11a). Deze items moeten worden opgeslagen:
  - a. in een inbraakvertragende en brandwerende voorziening, zoals een gesloten inbraakwerende waardekast of kluis; of
  - b. een ruimte, uitgerust met een inbraakalarmeringssysteem dat in verbinding staat met een door de rijksoverheid toegelaten alarmcentrale.

Deze eisen gelden ook indien de stemopneming wordt geschorst en de stembus, enveloppe en pakken moeten worden opgeslagen totdat de stemopneming wordt voortgezet (artikel 11b).

Daarbovenop komt dat de transportbox, stembus, enveloppe en pakken *gescheiden* van elkaar moeten worden opgeslagen.

Mogelijk is de opslagruimte bij een (groot) aantal gemeenten te klein, en/of beschikken zij niet over meerdere inbraakwerende waardekasten of kluisen en/of hebben zij geen ruimte met een inbraakalarmeringssysteem. Wij hebben hierover binnen de beperkte tijd die daarvoor in deze consultatieronde was, een uitvraag bij een tiental gemeenten gedaan. Veel van deze gemeenten hebben nog geen beeld van de opslag, een enkele gemeente voorziet ruimtegebrek. Het is daarom vooralsnog niet duidelijk of deze eisen voor uitvoerbaarheidsproblemen gaan zorgen bij gemeenten. Voor deze eisen wordt weliswaar aangesloten bij de bepalingen die voor opslag van reisdocumenten gelden (Paspoortuitvoeringsregeling Nederland), maar die opslag is veel beperkter van omvang. Er zijn gemeenten die gebruikmaken van een zogenaamde Paspomaat.¹

---

¹ Zie https://nvvb.nl/media/cms_page_media/638/PaspoMaat.2015%20NEDERLANDS.FINAL_PYhWQKI.pdf.

Daarin worden paspoorten, rijbewijzen en ID kaarten bewaard. De 'vakken' voor de documenten zijn uiteraard aangepast aan de grootte van de ID-documenten. Gemeenten met een dergelijke Paspomaat zullen daarom moeten uitwijken naar opslag in een ruimte met een inbraakalarmeringssysteem. Zoals gezegd, staat nog niet vast of zij een dergelijke opslag tijdig gereed hebben. De aansluiting bij andere regelgeving betekent dus niet dat de gemeenten zonder meer kunnen voldoen aan de nu gestelde eisen van opslag.

Wij verzoeken u daarom de impact van de eisen van opslag nader te onderzoeken en deze aan te passen indien mocht blijken dat gemeenten hieraan niet kunnen voldoen.

Modellen

Ontbreken Model bewijs benoeming waarnemer

- In ons advies van 14 oktober 2020 over de ontwerpregeling Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 hebben wij verzocht een *Model bewijs benoeming waarnemer* vast te stellen. Een dergelijk model ontbreekt evenwel bij de onderhavige ontwerpregeling. Wij verzoeken u daarom dit model alsnog vast te stellen.

Extra model proces-verbaal telling briefstembureau bij geen vooropening

- In Model E-2 (proces-verbaal van de telling van een briefstembureau in een Nederlandse gemeente) wordt ervan uitgegaan dat er een vooropening is geweest (zie rubriek 3). Gemeenten zijn echter niet verplicht een vooropening te houden (zie artikel 11b Tijdelijke wet Tweede Kamerverkiezing covid-19). De controle van de briefstembescheiden kan ook plaatsvinden op 17 maart 2021 na 21.00 uur. Model E-2 lijkt daarmee geen rekening te houden. Zo hoeven in dit model de gegevens uit rubriek 3a van Model E-1 (proces-verbaal van de vooropening bij een briefstembureau in een Nederlandse gemeente) niet te worden ingevuld, terwijl deze gegevens ook relevant zijn indien er geen vooropening is geweest. Wij geven daarom in overweging een model op te stellen waarin wordt uitgegaan van de situatie dat er geen vooropening is gehouden (of model E-2 hierop toch nog aan te passen).

Modellen G-1 en G-2 (bij volmacht stemmen)

- Wij merken in de eerste plaats op dat deze modellen in de bijlage weliswaar zijn aangeduid met G-1 en G-2, maar op het model zelf staat Model L-8-1 resp. Model L-8-2. Wat is de juiste aanduiding?
- Wij gaan ervanuit dat deze modellen alleen zien op het digitaal aanvragen van een schriftelijke volmacht, omdat het model voor het schriftelijk volmachtbewijs (in aangepaste vorm, zie bijlage II onder D ontwerpregeling) ook blijft bestaan. Hoe gaan deze formulieren langs de digitale weg bij de gemeenten binnenkomen? Op deze modellen staat namelijk nergens dat de formulieren bij elkaar horen, dat de een niet zonder de ander kan, en dat de volmachtgever beide formulieren tegelijkertijd moet indienen.
Ook is onduidelijk naar welke gemeente de formulieren moeten worden gestuurd: als de volmachtgever en de gemachtigde niet in dezelfde gemeente wonen, is het maar de vraag waar het formulier naartoe wordt gestuurd.
Zeker indien er in veel gevallen wordt verzocht om bij volmacht te stemmen, leiden deze onduidelijkheden tot uitvoerbaarheidsproblemen bij gemeenten en mogelijke buiten behandelingstellingen omdat de verzoeken niet compleet zijn. Dat moet worden voorkomen. Wij verzoeken u daarom de modellen hierop aan te passen en daarbij aan te geven hoe gemeenten digitaal kunnen inregelen dat beide formulieren als één set bij hen binnenkomen.

- Wat betreft de redactie van de modellen kan het niet helemaal duidelijk zijn welk adres van de gemachtigde moet worden opgegeven. De bedoeling bij Model G-1 rubriek 1 en Model G-2 rubriek 2 is dat het adres wordt opgegeven waar de gemachtigde op de dag van stemming staat geregistreerd. Dat komt echter pas duidelijk naar voren onder het kopje 'Ander adres gemachtigde' waar het oude adres moet worden doorgegeven indien de gemachtigde in de zes weken voorafgaand aan de stemming is verhuisd of gaat verhuizen. Maar mogelijk is daarvoor dan al het onjuiste adres genoemd. Daarom adviseren wij om het kopje bij rubriek 1 resp. 2 als volgt te formuleren: Gegevens van de gemachtigde op de dag van stemming.
- Tevens verzoeken we om deze modellen in een formaat uit te leveren dat voor de kiezer toegankelijk en invulbaar is.

Toegankelijkheid Model A, Model B-1 t/m -4, Model C-1 t/m -4

- Worden deze modellen aangeleverd in de Verkiezingentoolkit 2020 en 2021 van het ministerie in een formaat (PFD) die voldoet aan de eisen van toegankelijkheid? Gemeenten zijn gehouden om deze eisen in acht te nemen, indien ze documenten op hun website plaatsen of bijvoorbeeld in een e-learning opnemen.

Model D (verslag waarnemer)

- In dit model wordt uitgegaan van één stembureau op één locatie, er kan immers maar één locatie worden ingevuld. Indien sprake is van een mobiel stembureau met beperkte toegang (bezoek meerdere verzorgingshuizen op één dag met één stembureau), moet de waarnemer dan steeds een nieuw verslag maken voor iedere locatie? Of kunnen extra locaties en tijden gewoon worden toegevoegd aan rubriek 1? Wij verzoeken u hierover duidelijkheid te geven.

Redactionele opmerkingen

Tekst van de regeling:

- Artikel 5 lid 1 onder b (nieuw): 'mondneusmaker' moet zijn 'mondneusmasker';
- Artikel 5 lid 2 (nieuw): spatie aanbrengen tussen 'in' en 'artikel 9, zesde lid';
- Artikelen 11e lid 2 en 11g lid 2: 'fysiek' in plaats van 'fysieke';
- Artikel 11i: de verwijzing naar artikel 11x, tweede lid is onjuist, omdat dit artikel niet in de ontwerpregeling voorkomt. Het moet zijn artikel 11b, tweede lid.

Toelichting bij de regeling:

- C (art. 5) en F (art. 11e en 11g): aangegeven is dat de uitzonderingen op het dragen van een mondkapje uit de Tijdelijke regeling maatregelen covid-19 van overeenkomstige toepassing zijn verklaard. De desbetreffende artikelen zijn echter in de ontwerpregeling herhaald, zodat van een overeenkomstige van toepassing verklaring strikt genomen geen sprake is;
- D (art. 5d): de Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 wordt aangehaald, maar dat moet de Tijdelijke regeling verkiezingen covid-19 zijn;
- D (art. 5i): er is twee keer achter elkaar 'verkiezingen covid-19' opgenomen;
- D (art. 5i): in de 7^e regel 'stemming' toevoegen tussen 'waarbij de' en 'vóór 21.00 uur';
- F (art. 11i): in de 4^e regel 'bepaalt' in plaats van 'bepaald' opnemen.

Wij verzoeken u bovenstaande punten bij de verdere behandeling van de ontwerpregeling te betrekken.

Met vriendelijke groet,
VNG

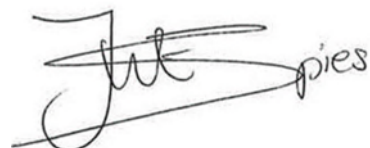
mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

NVVB

S. Rijdsijk
Voorzitter

NGB

L. Spies
Voorzitter